

Põlitside keelde aastekümme sai ürgjät

Aprillikuu keskel oli Eesti põlitside keelde kuuntüükogu Värskasse kokku kutsun Eesti kohalige keelde iistvedäje, et tähiste rahvusvahelise põlitside keelde aastekümme akatust.

2019. aaste detsembrekuul kuulut ÜRO Pääassamblee vällä rahvusvahelise põlitside keelde aastekümme 2022–2032, mille mõte om tuvva tähelepanu ala pallude põlitside keelde alb seis mailman ja tõugate tagast ettevõtmisi nende allaoidmise ja edesikandmise ääs. Selsamal aal asutedi Karilatsin Eesti põlitside keelde kuuntüükogu, mes esindep viit keelekogukonda ja kuundep prilla joba 12 asutust,

säälulgan kah Mulgi Kultuuri Instituuti ja Mulke Seltsi.

Kuuntüükogu sihk om laiembelt täädä anda, et Eestin om kah olemen põlitse keele ja selleperäst pututep sii aastekümme mede kogukonde ja Eesti riiki. Sii om võimalus viil rohkemb ja parembini avite Eesti põlitside keelde elujõudu oida ja neid kiili uvveste ellu kutsu ja tarvite selle man mailma põlitside rahvaste ja keelde kogukonde kogemusi ja täädmissi. Tähtis om, et selle kümne aastete tules manu Eesti põlitside keelde kõnelejit ja et neid kiili saas kik aig tarvite nii kodun, koolin, aakirjandusen kui asja-aajamise man.

YM

Värskasse ollive põlitside keelde aastekümme akatuses kokku tullu setu, võru, mulgi ja Kuusalu rannakeele iistvedäje. Pilt: Sarapuu Indrek

Arengukava avitep mulkel uusi sihke säädä

Mulgi Kultuuri Instituut om pääle akanu uvve arengukava kokkusäädmissese aastides 2023–2030. Et uvve sihi paika säädä ja vaadete, mida saap ütenkuun parembes tetä, kutsup instituudi rahvas nüid järest üte lavva ümmer kokku eri elualade inimese.

Mia kõnele üttelugu sellest, ku rikka kultuuriperändusege paik om Mulgimaa. Sii kotus om väärt rohkemb tähelepanemist, sedäsisamate nagu Kagu-Eestin Setumaa, mes om täädä-tuntu ku kõva endetäädmissese kultuuririkas kant. Mulgimaalt om vällä kasunu ulka tarku ja akkajit inimesi, kes om Eesti riigi ääs pallu tennu. Mulgi ollive edimese, kes akassive talusit vällä ostma ja annive kooliaridust oma tüdärdele kah. Na teive akatust ühistulise ärige ja ollive kige ärksämbe inimese Eestimaal.

Prilla om mede pääküsimum, kudas nüidse aa mulgi jõvvas jälle esiesäde tarkuse ja ärksuseneni.

Sel aal, ku päeväst päevä rabati rasset tüüd tetä, oli egäüte pühä kohus pühäbe enge tõmmate. Puhati ja mõteldi oma mõttit, arutedi üleaidsidege,

Mai algusen oli instituuti pikä lavva ümmer kokku tullu ulka mulke egäst Mulgimaa nukast, et arute, kudas ütenkuun mulgi asja edesi aade. Pilt: Grenbergi Ave

kudas parembini majande ja kust abikäse saia. Eesti vanasõna üttelep, et ütessa kõrda mõöda ja üits kõrd löika. Nõnda tulep meil kah mõtelde, kudas minna edesi ja tetä sedä parembini ku seni. Kunkottale tahame liiku Mulgimaal oma ettevõtete, reisiäri, käsitüü, söögi, kultuuri ja keelege?

Et mitte uisapäisä rabelde, om vaja säädä ütitse sihi, mõteldi, kudas nii teos saave ja kes tettu iist vastutep. Minevaaste sai Mulgi Kultuuri Instituudi iistvedämissege ja mede kogukonna abige valmis Mulgimaa

turismilaan aasteni 2030. Sääl om äste kirjan selge sihi ja suuna, a prilla ei ole neid, kes selle ää laani ellu viis, kokku ei ole lepit kah sedä, miande om omavalitsuste osa selle man.

Mulgimaa elu edesiviimises om luudu kolm ülemulgimaalist asutust: Mulgi Kultuuri Instituut vastutep mulgi keele ja kultuuri iist, Mulgimaa Arenduskoda om arendusasutus ja Mulgi Elamuskeskus tegelep turismige. Sedäsi om päämise eluala äste ära jagat ja täädä kah vastuteje ja iistvedäje. Kigin kolmen asutusen otsusteve asju mede kolme

omavalitsuse (Mulgi, Tõrva ja Viljandi valla) juhi.

Mulgi Kultuuri Instituudil om uvi võtta kampa kah tõiste elualade asjatundjit, aridusest pääle akaten kuni ärimesteni vällä. Vaja om anda laiembelt täädust kultuuri ja keele praegutsest seisust ja instituudi tüüst. Et suuremb jagu kogukonnast oles asjage kursin ja saas oma sõna kah sekkä üteldi, akas instituut uvve arengukava kokkusäädmissese pääle suurembelt ja laiembelt, ku seni om tettu. Kigepäält tahame vällä uuri eri uviruppe tahtmise ja

uutmise, et löödä sis ütine osa ja minna ütenkuun edesi.

Mulgi Kultuuri Instituut om luudu mulgi keele ja kultuuri elunoidmise jaos, a instituudist ütinde om vähä. Et mulgi perimuskultuur kestmä jääs, om vaja egä mulgi abi ja tuge. Egä inime siin Mulgimaal piäs õpma parembini tundma oma kodukanti ja perimuspaiaku, täädä, et meil om olemen oma kiil, rõõva ja kombe, ja oleme nende üle uhke. Oleme joba aruten edesiminekuvõimalusi üten lasteaia- ja koolirahvage, kokku oleme saanu mittetulundusühingide ja selte inimeste, kultuuritüü tegijidege, lavva ümmer tuleve viil kah asutuse, kellege aame ütite asja, omavalitsuse ja tõise, kel om sõna sekkä üteldi.

Mulgimaal om olemen oma lugu ja vägi. Vaja om nii pallalt äste vällä tuvva ja tõistele kah näidate, ku rikka me oleme. Oma kultuuri kandmine ja lastele edesiantmine om kigi mulke ütine asi. Loodame, et uus arengukava näitap selle jaos selge sihi kätte ja avitep parembini ütite jalga astu.

Grenbergi Ave

Mulgi Kultuuri Instituudi juhateje
Mulgi kiil: Ilves Kristi

Mulgimaa peremängu seminaril saive osalise uut täädust mulkest ja Mulgimaast ja ütistöisege tuttaves. Pilt: Mulgimaa peremäng

Mulgimaa peremäng viip ellu Mulgimaa turismilaani

Minevaaste kokku säet Mulgimaa turismistrateegia päämisi om ütine müügikõrraldus, tuutearendus, Mulgi endetäädmine, kuuntüü ja inimeste ütenuksmine.

Mulgimaa peremäng om kige paremb ja prilla kah kige rohkemb inimesi ütenuksmine ettevõtmine ek näide sellest, kudas sedä kikke periselun tetä. Sii aaste saap mängupäeve kõrraldemisest ja läbiviimisest osa 180 inimest üle Mulgimaa. Külälisi oodame suviste mängupäevele ümäriguld 5000 üle Eesti, päämiselt suurembidest linnust. Kik külälise tuleve terves päeväs või kogundi pikas nädälilõpus Mulgimaale. Arvate võip, et egäüits neist kulutep kehäkinnituse ja

muu pääle vähembelt kümme eurut päevän ja sedäsi toove na Mulgimaale 50 000 eurut. Sii om joba peris kõrralik summa.

Kudas Mulgimaa peremäng sedä kikke tiip? Me küsüme ende, oma kogukonna ja üleaidside käest: Kas mia ole uhke selle üle, et ole mulk? Või kas mia ole üldse mulk? Mes miu peritolu miule tähendep? Mida mia mõista tänu sellele parembini või mida om miul selle peräst rohkemb? Kas mia ole rikas? Mesperäst om miu jaos tähtis oma kultuuri ja perimust jaga-de? Kudas mia saa tetä kuuntüüd töiste oma kandi inimeste, ettevõtjide ja kultuuriveduridege? Mis mia saa tetä selle aas, et miul, mu perel ja sõprul siin ää eläde oles? Ku mia elä Mulgimaal, sis kas miu tare küllen om

Mulgimaa lipp? Kas mia kannu uhkusege rahvarõovit, terete külälisi mulgi keelen ja paku neile mulgi süüki? Kas mia tii sedä kikke sis kah, ku parajeste ei ole mõnda pidu, mängu või sündmust?

Mulgimaa peremängu mõte om ütenuksmine edesi viia Mulgimaa kultuurielu, reisiäri ja mulke endetäädmist. Ja tetä sedä sedäviisi, et endel oles tore ja külälise tahas järgmine kõrd kah tagasi tulla. Me tõukame tagast kuuntüüd, kutsüme kampa ettevõtjiti, küläkogukonde, kogudusi, pillimehi, luuleteji, muuseumi, omavalitsusi, sest me kik eläme siin ja tahame eläde äste. Kudas selleni jõuda? Ütenuksmine. Inimeste omavaheline ää läbisaamine annap väge, süämerahu ja ääd tuju.

Aprilli algusen saive Valgamaal Greete puhkemajan kokku Mulgimaa peremängu mängupunkte iistvedäje kigist viiest Mulgimaa kihelkonnast, et saia tuge ja uusi mõttiti oma suvitsse mängupäevä läbiviimise ja Mulgimaa elu tutvustemise jaos. Katepäeväse seminari aal arutime, kes om peris mulk, mes ta tiip ja mõistap, kudas oma kultuuri ja perimust esi elun oida ja külälisel näidate. Kutseme oma mõttiti jagame Mulgimaa kige paremb asjatundje Laanemetsa Ly, Leskova Pireti ja Ilves Kristi. Mõtlime ütenuksmine läbi kunde tuleku, arutime, ku tähtis om kõnelde oma lugu, tarvite selle man mulgi kiilt, märke ja süüke. Tuletime miilde, et kigepäält tulep kitta esiennest ja sis saave sellest kik tõise kah täädä. Kitsi-

me, tõugassime tagast ja ollime kuun.

Mulgimaa peremäng om tähtis üle riigi tuntu sündmus, mes avitep külälisele Mulgimaad näidate ja annap kohalike kogukondele uugu. Viiel suvapäeväl saap nätä Mulgimaa küläsi, talusit, kogukonde, ettevõttiti ja ilusit kotussiti.

Aprillist 2022 kuni novembreni 2023 tulep Mulgimaa Peremängu kõrraldemise jaos osa raha Eesti maaelu arengukaava LEADER meetme rojektist "Mulgimaa Peremäng kui küläkogukondade arendaja".

Massa kinni või tii perrä!

Koppel Kati-Katri

Mulgimaa Peremängu iistvedäje

mulgiperemang.ee

facebook.com/mulgimaaperemang

Mulgi kiilt: Ilves Kristi

Muuseumiüü kutsup

Rahvusvahelisel muuseumiüül, 21. mail oodap ERMi Eimtali muuseum kikki küllä. Sii õhtu teeve oma usse valla rohkemb ku 150 muuseumit üle Eesti. Mulgimaal oodap külälisi viil Elme koduluumuuseum. Mõisakülän tulep muuseumiüü 28. mail.

Sii aaste om muuseumiüü teema "Üün om unistus!". Eimtalinn akkap õdak pääle kell 17 mälestuste mokalaadage, mille teema om "30 aastet Eesti Rahvakunsti ja Käsitüü Liitu ütenuks". Mokalaata viave iist Raua Anu, Soova Liivi ja Veskimägi-Illiste Liina. Pääle selle tuleve oma käsitüüge kaupleme liidu liikme ja rahva ette tuvvas raamat käsitüüliidu aaluust pääliskirjage "Päritud pärandamiseks".

Kell 18 saap minna mõtsa unisteme ütenuksmine Liiva Jürige.

Kell 19 akkave külvitüü. Maha külites muu-ulgan kah ütenuks ruutmiiter lina. Nimelt võtap Eimtali muuseum osa Põhjamaade rojektist "1 ruutmiiter lina". Tegemist om Rootsinn 2021. aastel ürrät ettevõtminege, millest võtave nüid osa kah tõise Põhjamaa, nende ulgan Eesti. Siin om asja iistvedäjes Eesti Rahvakunsti ja Käsitüü Liit. Suvel saave uvilise käiä kigin nenden paikun, kos lina keväde maha küliti, ja vaadete, kudas linataim kasvap ja äitsnep, ja muduki kah õppi, kudas saap linataimest linane rõõvas.

Kell 20 kutsup Raua Anu kikki ütenuks endege uvireisile luidave omanimelise keskuse ra-

dade pääle teemal "Unistuse ja ütenuks tulevikust üüäl".

Latse saave mängi mede mängutuan ja õppi "rõõvarikmist" ek kangarükki rükipakkege. Muuseum, muuseumipuut, Mulgi kinnaste näitus "Mede raudvara om kinda!" ja Linnupette kohvik vana vallamaja man om sii õhtu valla kella kümneni. Näitusel om vaatemises vällän 72 õiget Mulgi kindapaari, mes om valmis tettu Eesti Rahva Muuseumi ja Villändi Muuseumi kinnaste perrä. Nii om kudanu Kudajide koopialubi liikme armastusest mede kindaperänduse vastu ja toetuses Raua Anu elutüüle ja suure süämege luidavele keskusele Eimtalinn. Kudajide koopialubi annetep kik koet kinda Raua Anu keskuse ääs. Välläpaneku valmissaamise

Eimtali muuseumi ja muuseumi ümmer jakkup muuseumiüül tege-mist tervele perele. Pilt: Tubin McGinley Tuuli

man ollive toes Eesti Kultuurkapital, Saara Kirjastus, Eesti Rahva Muuseum ja Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum. Kindanäitus om ERMi Eimtali muuseumi augustikuuni.

Muuseumiüül saap muuseumi sissi üte euru iist.

Muuseumiüü pääkõrraldeje om Eesti Muuseumiühing ja sii aaste tiip muuseumiüü kuun-

tüüd äätegevusvondige Minu Unistuste Päev. Kik muuseumiüüliise võive tetä annetuse, et saas teos mõne aige latse unistus.

Saame kokku muuseumiüül Eimtali muuseumi!

Tubin McGinley Tuuli

ERMi Eimtali muuseumi

näitus- ja rogrammijuht

Mulgi kiilt: Ilves Kristi

Kas mulgis võip saia?

Toome Jaanika,
Mulgimaa tiijuht

Kas mia ole mulk? Mulktekkusi sii küsimus, ku akassi oma juuri uurma. Ma es mõista vastate, es ole selle pääle enne mõtelnu ja ma ei ole ennest mulgis pidänu.

Miu emäpuulse juure om Mulgimaal, a emä om sündünü Tartumaal, mia esi Villändin. Mu esäpuulse juure om Võrumaal. Kinnisvara miul Mulgimaal ei ole, mulgi kiilt ei mõista. Sii tähendep, et mia ei ole mulk. A miule väige miildip Mulgimaa ja mulgi asja aamine. Kas mia võis olla mulk ja mes tähendep olla mulk?

Ma akassi sedä asja uurma aaste tagasi. Vastussit oma küsimuse pääle sai mia FB-rupi Mulgimaa lood kaudu ja inimestege kõnelden.

“Mes küsimus sii om, kik ju tääve, kas na om või ei ole mulgi!” Sii om peris mulgi vastus, kes tõemeeli ei saa aru, et kelle-

Kas kuub ja kaap teeve mulgist mulgi?
Pildi: Pihlap Küllike

gil võip siande küsimus tekkude. Mulgis olemine om temäl emäpiimäge ütten antu.

“Mia ei tää, kas ma ole mulk. Ma ei ole selle pääle mõtelnugi,” vastave nii, kes om siia abielluden tullu; na om siin pikält elänu ja võis küll mulgi olla. Nemä usuve, et sii oles peris tore ja üttekõrrage oles na ää mulke uhkuse kandje ja Mulgimaa iistkõneleje. Laande Alli arvas, et ku olet üte üü mulgige maganu, sis viil ei saa mulgis, a ku joba mitu aastet, sis võip mulgis saia küll.

“Mõnikõrd ole mulk, mõnikõrd ei ole,” kõneleve nii, kes om vahel tundnu äbi mulke peräst.

“Mia ole engelt mulk.” Sii om neile, kes ei ole siin sündünü, a tunneve, et om seot Mulgimaa-ge.

“Mia ole mulk, ku käi Mulgimaa peremängul.” Sedäsi vastas üits nuur.

Sii perämine vastus miildip miule kige rohkemb, sest just sia esi saat sedä otsuste: ku tahat, sis olet ek kennigi ei saa ütelde, et sia ei ole mulk.

Tõine küsimus: Miande om mulk, kudas ta eläp ja mõtlep? Vastusse sai ma Mulgi Almanakki lugeden ja Mulgimaa lugude kõnelejit kulleten.

Mulkele om loomulik kõva endetäädmine, vabaduseiha, aridusejänu, suuv esi mõtelde, au- ja uhkusetunne, vaatenuka muutmine.

Endetäädmine – mulk käis mõisan tühün, a viimäte sai aru, et ta ei ole mõisniku oma, vaid om vaba eng. Ta om esien-de oma ja kennigi ei või temä elu üle otsuste. Ta saap esi valide oma elu ja tääp, kes ta om. Nüidse aa mulk tääp kah, et ta om väärt oma elu eläme.

Vabaduseiha – esiki ku mulk käis mõisan tühün, sai ta aru, et oma mõttin võip ta vaba olla. Mulk akas mõtleme, et ta võip olla esi kah peremiis, üitskõrd om tal oma talu ja uhke äärbän. Ta mõtel selle pääle egä ommuku ja õhtu ja läits üteaindsa mõt-tege magame. Sedä om kinniten lugude kõneleje, kes esien-dele

Õige mulk mõistap vikatit luisate, einä niita ja muid talutüüsit tetä. Pildi pääl om Randver Andrus.

tüüd annave, näituses Leskova Piret ja Pihlap Küllike. Aridusejänu – mulkele olli aridus tähtis, na ollive edimese, kes pannive tüdruku kah kuuli. Mulkele om aridus siamaani tähtis.

Oma pääge mõtlemine – mulk mõtel oma pääge ja sedä, mis ta olli otsusten, ta enämb es muuda, es lase kellegil ennest raa päält kõrva juhti. Ta es kulle juttu, et valit tii om rasse või mõnda asja ei saa.

Ta sai aru, et ainumas viis äärbäni saamises om julgus pääle akate, ende sissi usku, endest lugu pidäde, mõtelde suurelt, nätä lahendusi, mitte takistusi. Või olla, et ta es täägi täpselt, kudas ta selle kik saap, a ta akas mineme ja tääd, kunkottale ta vällä jõuda taht.

Mulk sai aru, et ei ole mõtet raisate aiga egä väge vaieluse pääle. Selleperäst võis tundude, et mulk om uhke, a mia usu, et mulk olli sihikindel.

Mäeoru Aime kõnel oma esäst, kes olli just siande mulk, kes pikkä loba es salli, ku naise

akassive lavva veeren küläjutte aama, lei temä käege “ah, naiste lora” ja läits oma tüü manu.

Vaatenuka muutmine – mulk mõtel, et ku sedäsi ei saa, sis saap tõistmuudu. Päämine olli küsimus, kudas saap, mitte mesperäst ei saa.

Kudas vaades mulk uute asju pääle? Mõnikõrd olli ta kavva vana küllen kinni. A tedä avit aridusejänu ja varsti sai ta aru, et pime/rasse/mõttetu tüü rügämine ei avite kah alati. Paremb raasike mõtelde, aiga anda, ümmerringi vaadete ja sis löüski ta uvve lahenduse.

Au- ja uhkusetunne – nallalt abi ei küsite, oma perege piap saama asja tettu, egä lain tulep kähku tagasi massa. Vanal aal om esiki kohut käitu, ku lainu andje es taha lainu tagasi võtta.

Ku panet musta kuvve selgä, mulgi kaabu pähä või söba õlgu pääle, sis tunnet kohe, kudas uhkus kasvap, selg lääp sirgu ja mulgi vaim avitep siul engelt ja süämelt suurembes saia. Sa tunnet, kudas kik mailm toetep siut,

sest sa olet mulk ja mulgis olemine annap siule väe ja kik nii enne nimetet omaduse. Siandse nii mulgi om!

Neist jutuaamistest tulli vällä, et Mulgimaa kige suurembes uhkuses omgi mulk esi. Just sii, kudas ta tüütep, mõtlep, eläp, temä elu- ja mõtveiis ja sii, kudas ta usup, et kik tõise mõtleve kah samamuudu. A ei mõtle! Mulk esi ei saagi aru, et ta tõistmuudu om.

Kik ei tii muna panni pääle lüvven kuurt sõrmege siist tühjäs egä levätükige tallerd puhtas. Kik ei tää, kudas kama tetäs.

Nõnda et mulgis võip saia, a mulgist tagasi enämp ei saa.

Ma sai aru, et mia ole engelt mulk, sest mia mõtle oma pääge ja mõista asju mitme kandi päält kaia.

Kudas om lugu siuge?

Toome Jaanika
Mulgimaa tiijuht,
Kirglik Avastaja,
Mulgimaa peremängu
üits iistvedäje
Mulgi kiil: Ilves Kristi

Iite kuvavõistelusel om mulke jaos nüid oma auind

Valla läits viietõiskus rahvusvaheline iite kuvavõistelus, millele võip pilte saata 15. oktoobreni. Oodet om päevapildi ja vilmikse iitest ja tõistest aaluulistest luoduslikest pühäpaikest.

Võisteluse mõte om au sihen pidäde pühäkotussit, õhute inimesi neid uurma, vällä otsma

ja pildisteme. Päätähelepanu all om soome-ugri rahvaste ütine perändus.

Võisteluse pääauind om 1000 eurut, Soome auind 300 eurut ja kuni 16aasteste auind 200 eurut.

Pääle selle om vällä pantu mitmit eriauinu, edimest kõrda panni kige parembele Mulgimaa pildile ainna vällä kah Mulgi Kultuuri Instituut.

Iite kuvavõistelus akas pääle 2008. aastel ja arvatevelt om sii ainumas siande päevapildivõistelus mailman.

Saadet piltest om luudu kultuuriluline kogu, mida egäüits võip vaadete veebiaadressi päält www.hiis.ee/kuva/kuvavoistlused.

Luoduslik pühäkotus om mõts, puu, kivi, viikogu, pin-

navorm või maatükk, mida om joba mede esivanembe pühäs pidänu. Pühäpaikege seot kombe om palvetamine, arstmine, ande tuumine, tule tegemine, pühäde pidämine ja surnide mälestamine. Om ulka pühäkotussit, kos käiäs täembese päeväni.

Eestin arvates olevet ümäri-guld 5000 aaluulist luoduslikku

pühäpaika, millest ligi 1400 om pantu luoduslike pühäpaika kaardi pääle.

Iite kuvavõistelust kõrraldep Hiite Maja sihtasutus, Soomen om abis Taivaannaula ühendus.

Rohkemb täadust võisteluse kohta levvāp veebilehe päält www.hiis.ee.

YM

Nalla kah

Ruutslane, norralane ja suumlane om Aafrikan käimän. Na essive sügävese mõtsa ärä ja jääve inimesesööjäre kätte.

Nällätse mõtsalise võtave kigepäält ruutslase ette ja panevta tuurelt nahka.

Sis sorgates patta norralane ja keedetes tedä kaits päevä.

Tursket suumlast keedetes egäs juhuse kolm päevä.

Ku paa päält kaas viimäte ärä võetes, sorkap suumlane pää auru siist vällä ja kitap: "Vat sii om joba õige sann! Kas teil vihta kah om?"

Kaits kärbläst istuve täis ölekannu veere pääl ja joove ölut.

Üits ütelp tõisele: "Tont võtku, sia juut nõnda pallu, et õige kärbläne sa küll ei ole!"

Tõine vastu: "Ja kes ma sis om siu arust?"

"Parm olet!"

Talumiis pahandep oma sulatsege: "Sa tiit tüüd aigapidi, süüt aigapidi, kõnelet aigapidi ja mõtlet kah aigapidi. Kas om üldse midägi, mes sa kähku tiit?" Sulane: "Jah, mia väsü väige kähku ..."

Siil seisäp mõtsan kannu otsan ja kitap: "Mia ole nõnda tugev."

Tulep susi ja virutep ta jalage kannu otsast maha.

Siil aap ennest jalge pääle ja pobisep: "A nõnda kerge, väige kerge."

Kunde ettekandjele: "Ole ää, võta oma sõrm miu kotleti päält ärä!"

Ettekandje: "Kas sia tahat, et sii jälle maha sadas?!"

Ambatohter kundele: "Ku ma siul ammast vällä tõmba, sis röögi äste kõva elüge."

"Mesperäst?"

"Selleperäst, et poole tunni peräst akkap telekast jalgpall, a miul om viil terve rivi uutjit usse taga!"

"Siia ma sai kuuli," näitap sõamiis oma rinna pääle.

"Kudas sia sis ellu jäit? Sääl om ju süä!"

"Jutt või asi! Süä olli sel aal saapaseeren."

Kerjus uutitse pääl: "Avitege vaest pimet miist! Miul om väige suur pere."

"Kui pallu teil neid latsi om?" küsüp müüdämineje.

"Äga ärrä, kust mia sedä täädä või, mia ole ju pime."

EESTI
RAHVAKULTUURI
KESKUS

Mulgi Kultuuri Instituut
kuulutep vällä

tõise mulgikiilside laule võisteluse

Uusi omaloomingulisi laule oodetes
31. augustini 2022
aadressi pääle mki@mulgimaa.ee

Rohkemb tädust mulgimaa.ee lehe päält või kirjute
mki@mulgimaa.ee.

Uvvembet lugemist

Rükist om tullu raamat "Ämari-
guua luu. Elme", mes om kolmas
raamat mulgikiilside muinaslugude
sarjast.

Jutukogun om 32 vana Elme kandist
üles kirjutet muinasjuttu ütten viidete
ja teemakohaste värviliste piltege. Kik
jutu om peri Eesti Kirjandusmuuseumi
rahvaluule arhiivist. Raamat passip
egän ian muinasjutusõprule ja om ääs
abimihes mulgi keele õpmise man.

Raamat om kolmas jagu viieosa-
lisest Mulgimaa muinasjuturaamatide
sarjast. Valmis om joba
"Ämari-guua luu. Tarvastu" ja "Ämari-
guua luu. Paistu". Pildi om raa-
matidese joonisten Rosenbergi Ülle ja
kujunden om Sarve Triinu. Kokkusääd-
mise ja toimetemise tüü tei Ilves Kristi.

"Ämari-guua lugude" sarja annap vällä
Tarvastu Muuseumi Sõprade Selts.
Raamatut saap osta Tarvastu raamatuko-
gust, ind 5 €.

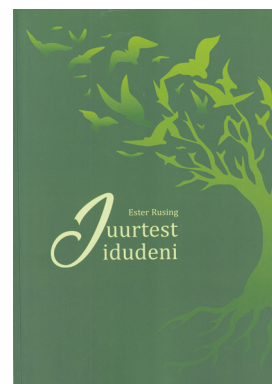
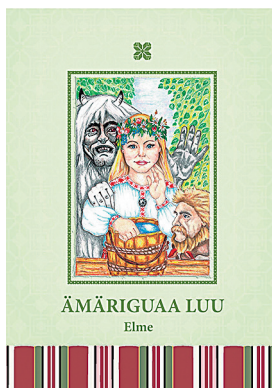
Tarvastun om valla kah sellesama
raamatu piltest näitus "Elme
ämari-guua luu pilte pääl".

Tarvastust peri Rusing Estril sai
valmis uus raamat pääliskirja-
ge "Juurtest idudeni", kos om sihen
Suistle ja Tarvastu kandi inimeste
eluluu.

"Mede kõrvan eläp väige põnevade
elulugudege inimesi. Omatse ja vanembe
põlvkonna viil tääve ja mäleteve, a om
vaja, et järentuleve põlve kah tääs, kust
na peri om ja kus om nende juure, kudas
na ellive ja miandsit käänakit teive
nende elutii," kõnel Rusing raamatu
sündümisest.

Raamatun om kokku ühessa suguvõsa
luu, neist kahessa Mulgimaalt, pääle
selle päevapildi ja sugupuu.

Raamatut saap osta auturi käest ja
Suistle ja Mustla raamatukogust, ind
16 €.

Latsele

Rebäne ja vähk

Üitskõrd lännu rebäne vähjäge
vaidleme, et vähk ei jõudvat te-
mäge võistu joosta.

Vähk aanu vastu, et temä
rebäsest viil ettegi saap.

Viimäte võttan na nõus pruu-
vi tetä ja säädän üte mäe sihis.

Rebäne pannu tuhatnellä joo-
suge mineme. Vähk rabanu rebä-
se ännäst kinni ja rebäne viinu
tedä edesi. Kui rebäne mäe pääle
jõud, käänd ta ennest ümmer, et
vaadete, kui kaugel vähk om.

Vähk lasken ennest ännä
otsast maha ja ütelnu rebäsele:
"Ma ole joba ärä väsünü siin siu
uutmisege." Rebäsel ollu väige
alb miil, et vähk tedä üle löönu.

Sest saadik ei tii rebäne
enämb vähjäge midägi tegemist.

Loomamuinasjutu om kirja
pannu Jaan Karu 1894. aastel.
Lugu om peri raamatust "Ämari-
guua luu. Elme".

Ruute sissi om ärä paetet 10 nime, millege maarahvas maikuud
om kutsun:

LEHE-, LEHTEMINEKU-, ÄITSME-, TOOME-, SUVISTEPÜHÄ-,
SUVE-, MEIU-, ELU-, RÕÖMU- ja KÜLVIKUU.

Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, alt üles, ülevest alla ja viltu kah!

U	G	Ä	I	T	S	M	E	V	U	Ü
A	I	S	R	D	H	B	M	H	K	O
M	B	E	Ü	J	O	L	U	Ü	E	B
T	H	N	M	L	Õ	G	L	M	N	L
Ö	R	V	N	E	A	V	B	E	I	Ü
E	Õ	G	T	M	I	Ü	D	H	M	R
Ä	Õ	B	I	Õ	M	I	M	K	E	Ä
B	M	M	E	G	E	M	O	O	T	J
S	U	V	I	S	T	E	P	Ü	H	Ä
D	U	L	U	V	O	S	Õ	A	E	D
S	Õ	S	E	G	T	P	J	K	L	M

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna.

KU VÄITS OM KURI TERÄVEMB KIIL.

Mulgi Kultuuri Instituudi välläanne Üitsainus Mulgimaa

Aalehe välläandmist toetev Eesti Ravakultuuri Keskuse Mulgimaa
perimuskultuuri toetemise abinõu, Tõrva, Mulgi ja Viljandi vald.

Toimetus:

e-post: kristi@mulgimaa.ee

post: Mulgi Kultuuri Instituut, Leerimaja,

Kulla küla, Mulgi vald, 69509 Viljandimaa

toimendei: Kristi Ilves, tel 5344 8176

Toimendusel om voli kirjatükke parande ja lühembes tetä.